

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд на тема: “Рехабилитация при пациенти с белодробни заболявания в условия на пандемия, причинена от коронавирус SARS-COV-2“ представен за публична защита пред научно жури за присъждане на образователна и научна степен “Доктор по медицина”, професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност: „Физиотерапия, курортология и рехабилитация”

Автор на дисертационния труд: Д-р Дафина Велинова Бачева-Чаушева асистент в Катедра Физиотерапия, рехабилитация и морелечение при Медицински Университет – Варна; докторант на самостоятелна форма на обучение.

РЕЦЕНЗЕНТ: проф. д-р Жанета Георгиева Тянева, дм, МУ Варна член на Научното жури, утвърдена със заповед на Ректора на МУ Варна, Р-109-124/28.03.2024

Биографични данни:

Д-р Бачева е родена на 22.09.1979г. Завършва Езикова Гимназия в гр. Варна. През 2004год. завършва висшето си образование по медицина в МУ София. До 2009 год е специализант по физикална рехабилитационна медицина към клиниката по физиотерапия и рехабилитация в МБАЛ “ Св. Марина” Варна, От 2015 г. е асистент в Катедра физиотерапия, рехабилитация и морелечение в МУ Варна. От 2016г. е зачислена на свободна докторантура.

Дисертационният труд:

“Рехабилитация при пациенти с белодробни заболявания в условия на пандемия, причинена от коронавирус SARS-COV-2“

Научният труд е стандартно структуриран върху 187 страници и онагледен с 32 таблици, 23 фигури и съдържа 6 приложения. Цитирани са 360 литературни източници, от които 7 на кирилица и 353 на латиница.

Целта на дисертацията е точно формулирана. Поставените **задачи** съответстват на целта на проучването. Докторантът си поставя за цел да оцени ефективността на дихателната рехабилитация при хоспитализирани пациенти с COVID-19 пневмония и дихателна недостатъчност по

клиничното протичане, влиянието върху качество на живот и психо-емоционалния статус. Задачите са ясно формулирани и стриктно изпълнени. За първи път в страната е представено проучване за ефективност на дихателната рехабилитация за пациенти с COVID-19 в острата фаза на заболяването в болнични условия. За целта на проучването са изследвани 124 пациенти, 62 с основното заболяване и 62 контролна група,

Резултати:

Литературният обзор е написан задълбочено, показва детайлно познаване на литературните източници и компетентно отношение към публикуваните до момента данни по проблема. Направен е сравнителен анализ на функционалното състояние на сърдечносъдовата и дихателната система и толерантността към физическа активност при пациенти по време на рехабилитацията в болнични условия. Оценка на качеството на живот, свързано със здравето, измерено чрез EQ-5D-3L – самооценка на пациенти с COVID-19, постъпили на стационарно лечение в Отделение по гръдна хирургия на УМБАЛ „Св.Марина“ гр. Варна.

Резултатите са убедителни и прецизни и имат научна стойност с приносен характер. Съществена част са сравнителните резултати между пациенти с COVID-19 и контроли. Дихателните упражнения и др. видове физиотерапии, провеждани в острата фаза на това заболяване, представляват обещаваща терапевтична стратегия за подобряване на физическото състояние на тези пациенти. Дисертантът приема, че прилагането на рехабилитация при лечението на тази категория пациенти може да се счита за ефективен терапевтичен инструмент, който трябва да се прилага след задълбочена оценка на възможностите и съпътстващите заболявания. Акцент в работата на д-р Бачева е създадения Алгоритъм за рехабилитация на пациенти с Covid-19 пневмония в острата фаза на заболяването с прецизно изследване на пациента от соматичния статус лабораторни и образни изследвания, функционално състояние и накрая определяне качеството на живот и психо-емоционалното състояние. Тази рехабилитационна програма в острия стадий дава възможност за оптимално функционално възстановяване на пациентите с Ковид-19.

Съгласна съм с направените изводи и справката за приносите на дисертанта. С направеното проучване дисертантът отчита ефективност на приложената рехабилитационна програма по отношение на резултатите от кръвно-газовия анализ в групата пациенти с тежка пневмония и в подгрупата на мъжете. Авторът регистрира намаляване на субективното усещане за задух сред пациентите, провели рехабилитация в острата фаза на COVID-19. Установява се положително влияние на приложени комплекс от дихателни упражнения върху физическия капацитет на пациентите. Персистиращият дефицит във физическия капацитет и след изписването е показателен за нуждата от продължаваща рехабилитация след острия период за пациенти с тежко протичащ COVID-19. Отчита се трайно намаление на оплакванията във всеки един от използваните измерители на теста за здравословно състояние EQ-5D, както и коригиращо влияние на приложената рехабилитационна програма с намаление на показателите за тревожност и депресия.

Представено е първото проучване в България за ефективност на дихателната рехабилитация за пациенти с COVID-19 в острата фаза на заболяването в болнични условия. Доказана е необходимостта от ранно начало за рехабилитация на пациенти с умерено и тежко протичане на заболяването COVID-19. Мотивирано е провеждането на последващи физиотерапевтични интервенции за пациенти, преживели тежка COVID-19 пневмония. За първи път у нас е въведена структурирана програма за рехабилитация при пациенти с умерено и тежко протичане на пневмония, причинена от COVID-19. Създаден е примерен алгоритъм за рехабилитация на пациенти в острата фаза на COVID-19.

Всички статистически анализи са извършени с помощта на съвременна софтуерна програма SPSS. Използвана е дискриптивна статистика с анализ на количествени и качествени променливи и графично представяне.

Д-р Бачева има 2 пълнотекстови публикации по дисертационния труд от които 1 в чужбина. Във тези публикации е първи автор.

Заклучение:

Д-р Дафина Велинова Бачева-Чаушева, значимо покрива необходимите наукометрични критерии за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ по ЗРАС и Правилника на Медицински Университет Варна. Дисертационният труд е актуален и прецизно изпълнен. Считаю че, работата е с важни оригинални и потвърдителни приноси и ще дам положителен вот за присъждане на научната степен „доктор“.

22.04.2024

Варна

Рецензент:
проф.д-р Ж.І.Соргиева, дм:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679